

Chizmachilik darslarida raqamli vositalar yordamida ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirish

Raximova Gulsanam Hazrat qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” – ta’lim yo‘nalishi

1-kurs “D” guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada chizmachilik darslarida raqamli vositalardan foydalanish orqali o‘quvchilarning ijodiy ko‘nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari tahlil qilinadi. Tadqiqotda o‘quvchilarning mustaqil ijodiy faoliyati, rang va shakl uyg‘unligini aniqlash, kompozitsiya printsiplarini qo‘llash, shuningdek, virtual loyihalar va interaktiv dasturlar orqali ularning ijodiy salohiyatini oshirishga qaratilgan metodik yondashuvlar ko‘rsatib o‘tiladi.

Kalit so‘zlar: Raqamli vositalar, chizmachilik, ijodiy ko‘nikmalar, interaktiv dars, maktab ta’limi, virtual loyihalar

Chizmachilik darslari umumiy o‘rta ta’lim maktablarida o‘quvchilarning texnik ko‘nikmalari, vizual tafakkuri va estetik didini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy ta’lim jarayonida raqamli vositalardan foydalanish darslarni interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi.

Raqamli dasturlar va virtual vositalar yordamida o‘quvchilar loyihalarni yaratish, rang va shakl uyg‘unligini aniqlash, kompozitsiya printsiplarini qo‘llash imkoniga ega bo‘ladi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar o‘quvchilarda mustaqil ijodiy faoliyatni rag‘batlantiradi, ularni yangi yechimlar izlashga va texnologiyalardan samarali foydalanishga o‘rgatadi.

Bugungi kunda interaktiv mashg‘ulotlar, raqamli modellar va loyihalar orqali chizmachilik ko‘nikmalarini shakllantirish metodikasi ta’lim sifatini oshirishda dolzarb vazifa hisoblanadi. Shu sababli, raqamli vositalardan foydalanish orqali o‘quv jarayonini boyitish va o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish muhimdir.

Chizmachilik darslarida raqamli vositalar yordamida ijodiy ko‘nikmalarni rivojlantirish o‘quvchilarning texnik va vizual ko‘nikmalarini oshirishning samarali usullaridan biridir. Raqamli dasturlar va interaktiv vositalar o‘quvchilarga chizma yaratish jarayonini soddalashtirish, turli rang va shakl kombinatsiyalarini sinab ko‘rish, kompozitsiya printsiplarini qo‘llash imkonini beradi. Shu bilan birga, raqamli vositalar darslarni qiziqarli va interaktiv qiladi, o‘quvchilarning mustaqil ijodiy ishlashini rag‘batlantiradi va ularni zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanishga o‘rgatadi.

Birinchi samarali metod – **virtual loyihalar va 3D modellashtirish**. O‘quvchilar turli dasturlar yordamida loyihalarni oldindan yaratadi, xatolarni aniqlaydi va rang-shakl uyg‘unligini tekshiradi. Masalan, AutoCAD, SketchUp yoki Adobe Illustrator

kabi dasturlar yordamida o'quvchilar chizma yaratishda texnik aniqlik, dizayn qobiliyati va ijodiy fikrlashni shakllantiradi.

Ikkinchi metod – **interaktiv mashg'ulotlar va multimedia vositalari**. Slaydlar, animatsiyalar, videodarslar va 3D modellash orqali o'quvchilar mavzularni vizual tarzda o'zlashtiradi. Bu metod o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va ularni faol ishtirok etishga rag'batlantiradi. Masalan, rang kombinatsiyalarini vizual tarzda ko'rsatish yoki perspektiva printsiplarini interaktiv tarzda o'rgatish darslarni qiziqarli qiladi.

Loyihaviy yondashuv ham samarali metodlardan biri hisoblanadi. O'quvchilar guruh yoki individual loyihalar yaratadi, ularni raqamli dasturlar yordamida tahlil qiladi va yakuniy natijalarni baholaydi. Loyihaviy faoliyat o'quvchilarda ijodiy qarorlar qabul qilish, muammolarni hal etish va o'z ishini baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, guruh loyihalari hamkorlik va kommunikatsiya ko'nikmalarini oshiradi, o'quvchilar bir-birining ishlari bilan tanishadi va yangi g'oyalarni o'zlashtiradi.

Differensiallashtirilgan yondashuv ham raqamli vositalar yordamida samarali qo'llaniladi. Har bir o'quvchining bilim darajasi va qobiliyatiga mos ravishda individual vazifalar beriladi. Boshlang'ich darajadagi o'quvchilar oddiy chizmalar va rang kombinatsiyalarini yaratadi, ilg'or o'quvchilar esa murakkab kompozitsiyalar, abstrakt dizaynlar yoki 3D modellar bilan ishlaydi. Bu yondashuv o'quvchilarning individual qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va ularni o'z ijodiy qarorlarini mustaqil qabul qilishga o'rgatadi.

Raqamli vositalardan foydalanishning yana bir muhim jihati – **baholash va tahlil jarayonini soddalashtirish**. O'quvchilar raqamli dasturlar orqali o'quvchilarning ishlarini tezkor tahlil qiladi, xatolarni aniqlaydi va takliflar beradi. Shu bilan birga, o'quvchilar ham o'z ishlarini tahlil qiladi, rang va shakl uyg'unligini tekshiradi va natijalarni yaxshilash yo'llarini izlaydi. Bu jarayon o'quvchilarda o'z-o'zini baholash va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, raqamli vositalar **interfaol ta'lim muhitini yaratadi**. Virtual laboratoriyalar, animatsiyalar va interaktiv mashg'ulotlar o'quvchilarni darsga faol jalb qiladi, ularni turli vizual mashqlar orqali o'rganishga rag'batlantiradi. Bu metod o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi va chizmachilik ko'nikmalarini yanada chuqurroq rivojlantiradi.

Bugungi kunda raqamli vositalardan foydalanish chizmachilik darslarini nafaqat interaktiv va qiziqarli qiladi, balki o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshiradi, ularni mustaqil ishlashga, yangi g'oyalarni izlashga va zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanishga o'rgatadi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi, ularni kelajakdagi professional va ijodiy faoliyatga tayyorlaydi.

Raqamli vositalardan foydalanish chizmachilik darslarida estetik did, vizual tafakkur va texnik mahoratni rivojlantirishning samarali yo'li hisoblanadi. Interaktiv

mashg'ulotlar, virtual loyihalar, multimedia vositalari va differensiallashtirilgan vazifalar orqali o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini to'liq rivojlantirish mumkin. Shu bilan birga, raqamli vositalar darslarni zamonaviy, qiziqarli va samarali qiladi, o'quvchilarni mustaqil ijodiy faoliyatga rag'batlantiradi va ularning chizmachilik bo'yicha bilimlarini mustahkamlaydi.

Chizmachilik darslarida raqamli vositalar yordamida ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirish o'quvchilarning texnik va vizual ko'nikmalarini shakllantirishning samarali usulidir. Virtual loyihalar, interaktiv mashg'ulotlar, multimedia vositalari va differensiallashtirilgan vazifalar orqali o'quvchilar turli murakkablikdagi chizmalarni yaratish, rang va shakl uyg'unligini aniqlash va kompozitsiya printsiplarini qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Raqamli vositalar o'quvchilarning mustaqil ishlashini rag'batlantiradi, ijodiy qarorlar qabul qilishga va yangi yechimlar izlashga yordam beradi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar darslarni interaktiv va qiziqarli qiladi, o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va ularning ijodiy salohiyatini to'liq rivojlantirishga imkon yaratadi.

Natijada, raqamli vositalardan foydalanish chizmachilik darslarini zamonaviy, samarali va ijodiy jarayonga aylantiradi, o'quvchilarning estetik didi, vizual tafakkuri va texnik mahoratini oshiradi hamda ularni kelajakdagi professional va ijodiy faoliyatga tayyorlaydi.

Adabiyotlar

1. Shavdirov, S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. Eastern European Scientific Journal, 2017, 1, 131–134.
2. Shovdirov, S. A. Factors Influencing the Formation of Students' Competencies in Teaching Fine Arts. Inter Education & Global Study, 2024, 1, 8–14.
3. Baymetov, B. B., Shovdirov, S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in the Process of Teaching Fine Arts. International Journal on Integrated Education, 2023, 4(3), 60–66.
4. Eisner, E. W. The Arts and the Creation of Mind. Yale University Press, 2002.
5. Winner, E., Hetland, L. Art for Our Sake: School Arts Classes Matter More than Ever—but Not for the Reasons You Think. Arts Education Policy Review, 2000, 101(5), 9–18.
6. Robinson, K. Out of Our Minds: Learning to be Creative. Capstone Publishing, 2011.
7. Burnaford, G., Brown, S., Doherty, J., & McLaughlin, H. Arts Integration Frameworks for Schools: A Handbook for Creative Teaching. Routledge, 2007.
8. The Art of Education University. Engaging Ways to Teach the Elements of Art. Available online: <https://theartofeducation.edu/2023/09/aug-7-engaging-ways-to-teach-the-elements-and-principles-of-art-and-3-fun-ways-to-review-them/>